
ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА РОЗВИТКУ МАСОВОГО СПОРТУ В КУРДИСТАНІ

Абдулрахман Раман Норі

Аннотація. *Рассмотрены особенности социальной среды развития массового спорта в Курдистане. Определены основы формирования спорта и этапы развития массового спорта в стране. Показано отношение граждан к занятиям физической культурой и спортом с учетом особенностей курдского общества. Установлено отношение государственных и религиозных организаций к массовому спорту. Раскрыто понятие разрешенных и запрещенных видов спорта. Описаны популярные виды спорта среди населения Курдистана.*

Ключевые слова: *социальная среда, массовый спорт, религия и спорт.*

Abstract. *Peculiarities of social sphere of mass sport development in Kurdistan have been addressed. Bases of sport formation and stages of mass-scale sport development have been determined. Attitude of citizens to physical culture and sport has been demonstrated with account for features of Kurdish society. Attitude of state and religious organizations towards mass-scale sport has been shown. The notion of allowed and unallowed sports events has been revealed. Popular sports events have been described.*

Keywords: *social environment, mass-scale sport, religion and sport.*

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність статті полягає в тому, що для Курдистану зі складною внутрішньою структурою соціально-економічного життя сьогодні особливо важливо знайти оптимальний варіант використання коштів, що витрачаються на розвиток фізичної культури і спорту, при обґрунтуванні стратегії вдосконалення організації та управління галуззю. Особливо перешкоджає процесу формування сучасної системи масового спорту в Курдистані відсутність відповідних організаційних рішень і організаційних структур у цій сфері. Перенесення досвіду сусідніх держав вельми складне, зважаючи на специфіку суспільного життя країни.

Важливо підкреслити, що фахівці Курдистану не можуть використовувати результати наукових робіт, які стосуються предмета дослідження, оскільки вони не ведуться як у тоталітарних, так і більш демократичних країнах Близького Сходу. Лише обмежену інформацію можна отримати із досліджень, присвячених проблемам розвитку фізичної культури і спорту в Іраку [2], Палестині [1, 7], Лівані [4–6], Єгипті [8]. Все це обумовлює наявність значних перешкод у забезпеченні цілеспрямованого розвитку сфери масового спорту в Курдистані на основі реалізації державної політики, що відповідає сучасним вимогам. З огляду

на це, стають надзвичайно актуальними спеціальні наукові дослідження, результати яких дозволять створювати організаційні умови для широкого залучення різних груп населення країни до активних занять спортом.

Дослідження проведено в рамках теми 1.10 «Теоретичні та прикладні аспекти підприємництва в сучасному спорті» Зведеного плану НДР Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016–2020 рр.

Мета дослідження – охарактеризувати вплив головних соціальних інститутів Курдистану на розвиток масового спорту в країні.

Методи дослідження: аналіз спеціальної літератури, системний аналіз, порівняння та зіставлення.

Результати дослідження та їх обговорення. У сучасному світі різні суспільства, країни мають свої традиції занять спортом, що обумовлюється дією комплексу чинників. Аналіз спеціальної літератури свідчить про те, що для країн Близького Сходу найбільш важливими виступають фактори, які відображають вплив на свідомість населення національних і соціальних традицій, а також релігійних цінностей [3].

У країнах із консервативними поглядами на життя, як бачимо, життєвий шлях дівчини відкривається від того, який має місце у відкритих сус-

пільствах, де наприклад, спортивні рекорди серед жінок демонструють перевагу такого способу життя, що спонукає їх грати і навчатися з дитинства. Щодо хлопчиків, то вони мають більше можливостей займатися спортом, наприклад, футболом, де досягають більше успіхів, ніж в іграх, які вимагають кидати м'яч, наприклад, теніс, баскетбол, волейбол.

Важливу роль у спортивному вихованні відіграє вплив сімейного доходу і соціального стану. Молодь із бідних сімей має фізичні можливості, щоб іти в ногу з вимогами життя. Боротьба, важка атлетика і футбольні матчі дають шанс представникам цього соціального прошарку стати героями. Молоді люди з більш забезпечених сімей будуть менш ефективними у спортивних заняттях, що вимагають високих фізичних навантажень і будуть більш орієнтовані на спорт для відпочинку, наприклад, плавання, гімнастику, теніс і сквош.

Релігія Курдистану – це передовсім Іслам, який споконвіку вітає не тільки духовний розвиток, а й фізичний. З хадисів відомо, що пророк Мухаммад був у хорошій фізичній формі і спонукав інших піклуватися про своє тіло. Всі види спорту розвивають граційність і силу, тому необхідно займатися самому і виховувати в цьому дусі дітей, навіть настільки, щоб вони стали майстрами. Важливо відзначити, що ісламський спосіб життя передбачає елементи спорту, які покращують фізичний стан і фізичну підготовку тіла. Для занять слід вибрати вид спорту, дозволений з точки зору Шаріату, який відповідав би таким критеріям: сила, спритність, безпека для тіла.

Такі види спорту, як плавання, спортивна та художня гімнастика мусульманським жінкам заборонені, адже видно оголені частини тіла, що спричиняють пробудження пристрастей і ведуть до падіння моралі. Заборонено також синхронне плавання, оскільки вважається, що немає жодної користі в тому, як жінки демонструють себе мільйонам глядачів. Іслам не бачить потреби в цих змаганнях, оскільки вони не відповідають принципам Шаріату.

Багато видів спорту в ісламі є дозволеними. До них належать автоспорт, бадмінтон, баскетбол, волейбол, веслування, важка атлетика, гирьовий спорт, гандбол, гольф, кінний спорт, плавання, теніс, футбол тощо. До видів спорту, які сприяють гармонійному розвитку, відносять акробатику, заняття на перекладині, брусах, кільцях. Щодо таких видів спорту, як карате, кунг-фу, то їх прийоми можна вивчати дівчатам для самозахисту за умови, що тіло буде прикритим.

Дозволеними видами спорту є біг і ходьба, незалежно від відстані. Сюди також можна віднести біг на лижах на великі відстані, стрибки у довжину, висоту. Вони розвивають в людині стій-

кість, спритність і витривалість, необхідні під час війни. Релігія допускає змагання з бігу, незалежно від того хто змагається – чоловіки чи жінки, за умови, що чоловік з числа махрам або це подружжя. Аліми пишуть, що змагання з бігу або з інших дозволених видів спорту не принижують гідності, побожності і благородства.

Дозволений будь-який вид єдиноборства, як спосіб самооборони або війни з ворогом. Головне, щоб це не було тим видом боротьби, де існує велика ймовірність отримати травму або поранитися, що заборонено. Спаринги й інші змагання в таких видах спорту повинні проводитися таким чином, щоб була виключена можливість отримання травм, каліцтв, а змагання не повинні стати приводом того, щоб між суперниками виникли ненависть і ворожнеча.

Стрільба з лука – це дозволений вид спорту. Аналогічно вважається стрільба з гвинтівки та інших видів зброї. Пророк говорив: «Займайтесь стрільбою з лука і верховою їздою».

Дозволеним вважається будь-який вид метання, завдяки чому розвивається точність влучення в будь-яку мішень: що летить, рухається або нерухому. Дозволяється, метання списа, ядра, диска, бумеранга, каменя, гирі, ножів, сокири, тобто, всього того, чим можна завдати шкоди ворогові на полі бою.

Також до дозволеного виду змагань належать скачки на конях, верблюдах, слонах. Сюди також можна віднести змагання на вітрильних човнах, байдарках, шлюпках, на автомашинах (авторалі). Все це додатне на війні, особливо сьогодні, коли військові маневри набагато відрізняються від походів минулих століть.

Шаріатом дозволяються змагання з підняття штанги, гир, каменів тощо, щоб визначити найсильнішого, оскільки це необхідно на війні для виходу на поєдинок один на один. Адже саме це багато в чому вирішує результат війни або стає засобом підняття духу війська, а також способом, який веде до договору про скасування зіткнення. Що стосується культуризму, то це дозволено для нарощування сили і могутності, головне, щоб надмірні навантаження не завдавали шкоди здоров'ю, а були помірними – тільки для підтримання тіла і духу.

Із дозволених видів спорту слід назвати ті, що пов'язані з м'ячем: футбол, теніс, гольф, волейбол, баскетбол, бадмінтон, гандбол тощо. Вони вважаються дозволеними Шаріатом у випадку, коли не виступають засобом заробітку, а слугують лише для відпочинку, розваги, оскільки розвивають швидкість і спритність, зміцнюють здоров'я. Але займатися ними для того, щоб заробляти на життя, робити певні ставки тощо, заборонено Ісламом, тому що це марна трата часу.

Дозволеною є спортивна гімнастика, тому що це сукупність спеціально підібраних фізичних вправ для здоров'я і гармонійного розвитку організму. Сюди входять акробатика, заняття на перекладині, брусах, кільцях. Гімнастика розвиває швидкість, спритність, точність, впевненість у собі, терпіння, вірність думки і рішень тощо.

Існують різні види спорту, якими мусульмани можуть займатися поодинокі і колективно. Спорт розвиває швидкість, рішучість, силу і бійцівські якості, які необхідні для підтримання здоров'я і бадьорого настрою. Таким чином Іслам схвалює заняття спортом.

Позитивним соціальним фактором розвитку масового спорту в Курдистані варто визнати високий рівень популярності серед населення спортивних змагань. Багато представників практично всіх соціально-демографічних прошарків суспільства виступають або пасивними спостерігачами, глядачами, фанатами або безпосередніми учасниками спортивних змагань. При цьому найбільш популярними видами спорту в Курдистані є футбол, баскетбол, волейбол, легка й важка атлетика, вільна й греко-римська боротьба, біг, стрільба з лука, настільний теніс.

Важливим соціальним фактором, що негативно впливає на розвиток масового спорту в країні, є незрозуміність системи фізичного виховання в освітніх установах. На сьогодні, за даними Міністерства охорони здоров'я країни, понад 70 % учнів загальноосвітніх шкіл не займаються регулярно спортом. Понад 1,5 млн дітей відвідують школу, але не займаються фізичною культурою на уроках.

Сотні тисяч учнів шкіл за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи і, зазвичай, звільнені від занять фізичною культурою, хоча саме вони передовсім повинні займатися спортом і тим самим покращувати і зміцнювати своє здоров'я, фізичний розвиток і фізичну підготовку. За статистикою, 80 % школярів ведуть малорухливий спосіб життя. До цього слід додати, що якість фізичного виховання в багатьох освітніх установах не відповідає сучасним вимогам й інтересам дітей.

Також важливо підкреслити, що населення в сучасних умовах ще слабо орієнтоване на добрий стан здоров'я, хоча останнім часом у життєвих цінностях воно посідає перше місце. Тільки близько 10 % осіб, на думку курдських лікарів, піклуються про своє здоров'я, тоді як 35 % нехтують ним.

Основними причинами відмови від занять фізичною культурою і спортом є:

- відсутність вільного часу головним чином через домашні справи і меншою мірою – через роботу і навчання;
- низька мотивація або її відсутність;
- незадовільний стан здоров'я значної частини населення (хоча половина з них вважають, що такі заняття могли б бути корисними для їхнього здоров'я).

Висновки. Формування умов для розвитку масового спорту в сучасному Курдистані вимагає як використання досвіду інших країн, так і обов'язкового врахування особливостей курдського суспільства. Це передбачає проведення досліджень, присвячених аналізу інших факторів розвитку масового спорту в країні.

Література

1. *Абдель Рахман Найрат*. Передумови формування державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Палестині / Найрат Абдель Рахман // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2002. – № 1. – С. 79–81.
2. *Аль-баттауй Г.* Етапи становлення системи фізического воспитания и спорта в Ираке / Г. Аль-баттауй // Вестн. Воронеж. гос. техн. ун-та. – 2012. – № 102. – С. 85–97.
3. *Герасимов О.* Ирак / О. Герасимов. – М.: Мысль, 2005. – 111 с.
4. *Мичуда Ю. П.* Пути совершенствования социально-экономических основ развития физической культуры и спорта в Республике Ливан / Ю. П. Мичуда, Юссеф Юссеф Али // Педагогіка, психологія та медико-біол. пробл. фіз. виховання і спорту: зб. наук. праць / за ред. С. С. Єрмакова. – 2010. – № 8. – С. 61–64.
5. *Юссеф Юссеф Али.* Факторы развития физической культуры и спорта в Республике Ливан на современном этапе / Юссеф Юссеф Али // XIII Междунар. науч. конгр. «Современный олимпийский спорт и спорт для всех»: сб. ст. – Т. 1. – Алматы, 2009. – С. 179–182.
6. *Юссеф Юссеф Али.* Особенности социальной среды развития физической культуры и спорта в Ливане / Юссеф Юссеф Али // Физ. воспитание студентов. – 2010. – № 4. – С. 78–80.
7. *Хадер Самер.* Анализ сферы оздоровительной физической культуры в Палестине / Самер Хадер // Теорія і методика фіз. виховання. – 2015. – № 3. – С. 110–114.
8. *Хафаджа М. Е.* Система физического воспитания и здоровый образ жизни у школьников / М. Е. Хафаджа, М. Е. Мухамед. – Александрия, 2007. – 331 с.

Literature

1. Abdel Rahman Nayrat. Prerequisites of state policy formation in physical culture and sport in Palestine / Nayrat Abdel Rahman // *Teoriia i metodyka fiz. vykhovannia i sportu*. – 2002. – N 1. – P. 79–81.
2. Al-battaay G. Development stages of physical education and sport system in Iraq / G. Al-battaay // *Vestnik Voronezhskogo gosudarstvennogo universiteta*. – 2012. – N 10 2. – P. 85–97.
3. Gerasimov O. Iraq / O. Gerasimov. – Moscow: Mysl, 2005. – 111 p.
4. Michuda Y. P. Ways of improvement of socioeconomic bases of physical culture and sport development in Lebanon / Y. P. Michuda, Yussef Yussef Ali // *Pedahohika, psykhohohiia ta medyko-biolohichni problem fiz. vykhovannia i sportu* / edited by S. S. Iermakov. – 2010. – N 8. – P. 61–64.
5. Yussef Yussef Ali. Factors of physical culture and sport development in Lebanon at the current stage / Yussef Yussef Ali // XIII International scientific Congress «Modern Olympic sport and sport for all»: Vol. 1. – Almaaty, 2009. – P. 179–182.
6. Yussef Yussef Ali. Peculiarities of social environment of physical culture and sport development in Lebanon / Yussef Yussef Ali // *Fizicheskoye vospitaniye studentov*. – 2010. – N 4. – P. 78–80.
7. Hader Samer. Analysis of health-related physical culture in Palestine / Samer Hader // *Teoriia i metodyka fiz. vykhovannia*. – 2015. – N 3. – P. 110–114.
8. Khafadzha M. E. System of physical education and healthy life style of schoolchildren / M. E. Khafadzha, M. E. Muhamed. – Alexandria, 2007. – 331 p.

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ

Надійшла 27.01.2017